# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 264. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 12. падолиста, 1925. VOL. XXXIII. No. 264. Jersey City, N. J., Thursday, November 12. 1925. THREE CENTS


## Суджений армією полковник роскриває ростату людського життя в летництві.

ВАШИНГТОН, 10. падолиста. — Полковник Мичел, котрий стає перед воєнний суд армії за нарушення військової дисципліни своєю критикою летничої служби, продовжував нині свої зізнання, і в них заявив, що перестарілі летничі машини коштували життя 505 американських військових летунів.

Закид обжалованого присвідчило чотирох висших офіцирів американської армії, які нині ставали яко свідки, покликані обороною обжалованого.

ЩЕ ДАЛЬШЕ ОБНИЖЕННЄ ПОДАТКІВ МОЖЛИВЕ.

ВАШИНГТОН, 10. падолиста. — Комітет палати послів для приходів обнижив річну суму податків о 308 міліонів долярів, себто о 8 міліонів більше, як се плянував секретар скарбу Мелон.

Послідні знижки відносяться до проподатків від висших приходів.

БІРЖЕВА СПЕКУЛЯЦІЯ ДОВОДИТЬ ДО ПЕРЕПОЛОХУ.

НЮ ЙОРК, 10. падолиста. — Шпекуляційна горячка, що захопила американські біржі від кількох уже місяців, довела нині остаточно до давно сподіваного переполоху.

За 5 годин біржевого бизнесу продано нині на нюйорській біржі близько півчверта міліона шерів. Наслідком того, що шпекулянти хотіли продавати шери, вони скоро спадали на ціні. Найбільше з усіх потерпіли шери автомобілевих підприємств.

НОТУЮТЬ ЗЕМЛЕТРУС В АЗІЇ.

НЮ ЙОРК, 10. падолиста. — Сейзмографічний інститут (що займається студіованнем землетрусів) Фордгемського університету записав нині коло пів до десятої години рано ряд сильних потрясень землі, котрих осередок находиться 7,500 миль звідсіля, а котрі могли наробити шкоди в Японії, Китаю або Індії.

ДЕШЕВИЙ ВАЖНИЙ ДОБУТОК.

НЮ ЙОРК, 10. падолиста. — Рой Чепмен Андрус, американський подорожний, котрий відбув недавно наукову виправу до азійської пустині Ґобі з припорученя Американського Музею Природних Наук, вернув нині з важними добутками. Межи иншим привіз зі собою яйця величезної передісторичної ящірки, що має коло 10 міліонів років. Купив він сі яйця від одної Китайки за кусок мила; жінка вживала сього яйця для особистої прикраси.

„АМЕРИЦІ ГРОЗИТЬ НЕБЕЗПЕКА ВІД БОГАЦТВА".

БОФАЛО, Ню Йорк, 10. падолиста. — Методистський епископ Текрфілд виголосив на зборі епископів сеї церкви проповідь, в котрій говорив, що Америка йде слідами старинного Риму. Вона стає „по бестіяльськи богата" і не дбає за нічого другого, лишень за богацтво. Він заповідав занепад Америки, якщо вона не відродиться морально.

ЩЕ НЕ ПОГОДИЛИСЯ ЗА ІТАЛІЙСЬКИЙ ДОВГ.

ВАШИНГТОН, 10. падолиста. — Справа сплати італійського воєнного довгу не пішла за послідних пару днів ні одного кроку вперед. Американці не можуть згодитися на такі полекші в сплаті, яких домагаються італійські представники. Сенатор Смут належить до найзавзятійших противників італійських домагань. Питанне вирішить остаточно президент Кулидж.

НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК ЧИ ЗЛОЧИН?

ПЕТЕРСОН, Ню Джерзі, 10. падолиста. — Минувшої суботи вечером місцевий шофер „боса" Френк Мартин заалярмував шпиталь та полицію, що він пострілив смертельно свою жінку. Коли амбулянс і полиція приїхали на подану ним адресу, його жена вже не жила. Лікар ствердив, що револьверова куля попала її в плечі, пробила її серце та положила її трупом на місци.

На допити полиції Мартин заявив, що він сидів на ліжку та чистив свій револьвер, не знаючи, що він набитий. Коли він потягнув за курок, щоби пробувати, чи курок ходить гладко, гукнув вистріл, а його жена, що ходила по хаті, впала на долівку не видавши зі себе ні звука.

Полиція покищо лишила мужа на волі, але по похороні жертви, який відбувся в понеділок, полиція на приказ родини помершої арештувала мужа та почала слідство, щоби переконатися, чи був тут нещасний случай чи може щось більше, як забуття.

НОВІ ТРУДНОСТИ З ПАМЯТНИКОМ ДЛЯ ВИЛСОНА.

ВАШИНГТОН, 10. падолиста. — Група приятелів покійного президента Вилсона постановила почтити його память через виставлення коштом півшеста міліона долярів величезного університету над рікою Потомаком у Верджінії.

Хоча зачинщикам удалося зеднати для пляну богато визначних людий, вдова по Вилсоні та Мекаду, Вилсонів зять, не хочуть пристати на плян, видно, не допускаючи, що він повedеться.

БІСКУП ЦЕПЛЯК ПРИЇЗДЖАЄ ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК, 10. падолиста. — Сюди приїхав нині на кораблі Левіятан римо-католицький архиепископ Ян Цепляк, бувший начальник римо-католицької церкви в Росії, котрого большевицький суд хотів в 1923. році засудити на смерть за державну зраду, але відтак помилував, замінивши кару смерти на засланнє. При вступі на американську землю Цепляка витали римо-католицькі епископи й священики, а Цепляк заявив, що він приїздить ...

## ДО ВСІХ:

ТО ГОЛОД НЕ УСТАВ В КРАЮ, А ТІЛЬКИ МИ СИТІ ЙОГО НЕ ВІДЧУВАЄМО.

ТО ІНВАЛІДИ НЕ ПОДУЖАЛИ, НІ РАНИ ЇХ НЕ ПОГОЇЛИСЬ, ТО ТІЛЬКИ МИ НЕ ГОДНІ ВІДЧУТИ БОЛЮ ТИХ, ЩО ЇМ БРАКУЄ РУК І НІГ.

ТО ТІЛЬКИ СИРОТИ В КРАЮ МОЛЯТЬСЯ ЗА ВАШЕ ЗДОРОВЛЄ, АЛЕ ВИ ВЖЕ ДАВНО ЗА НИХ ЗАБУЛИ.

ТО ТІЛЬКИ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ БЮТЬ, А НЕ ВАС, ТОМУ НЕ ПАМЯТАЄТЕ ЗА НИХ І НЕ СКЛАДАЄТЕ ЦЕНТА НА ТЕПЛУ СТРАВУ ДЛЯ НИХ.

ТО ТІЛЬКИ В КРАЮ ЛЮДИ В РОЗПУЦІ, ЩО ЗАБИРАЮТЬ ЇМ ЛЯХИ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ, А В АМЕРИЦІ ВЖЕ Й ГОЛОВОЮ НАД ТИМ НЕ ПОХИТУЮТЬ, ЩО РІДНА ШКОЛА ПРОПАДАЄ.

• • •

КОЛИ ХОЧЕТЕ ЙТИ В ПАРІ ЗІ СТАРИМ КРАЄМ, ТАК ХАЙ НЕ ПРОЙДЕ НІОДНО УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЄ, НІОДНІ ХРЕСТИНИ, НІОДНА ЗАБАВА І НІОДИН МІТИНҐ, АБИ ВИ НЕ ЗІБРАЛИ МАЛОЇ ЛЕПТИ ТА НЕ ВИСЛАЛИ ЇЇ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

## ЖИДІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ЕРУСАЛИМІ.

Вже в той час, коли тільки відкривано жидівський університет в Ерусалимі — можна було допускати, що Жиди докладуть усіх і як найбільших старань, щоб поставити свою Високу Школу на як найвищому рівені. І дійсно те, що читаємо, виказує, що такі допущення були оправдані.

В днях 23. і 24. вересня відбулося в Мюнхені (Баварія) засідання Кураторії Університету. На засіданню були присутні: Н. Соколов, проф. А. Айнштайн, др. Магнес, проф. Ерман з Берліну, проф. Ляндав з Ґетінґен (Нім.), проф. Оренштайн з Утрехт (Анґ.), проф. Горовіц з Франкфурту, судя Мен з Ню Йорку, проф. Шлесінгер з Гаги, проф. Варбурґ і проф. Фодар.

Кураторія кооптувала ще додатково до свого складу: д-ра Хаеса з Відня, проф. З. Фрейда з Відня, сера Герберта Самуеля з Лондону, рабіна д-ра Герца з Лондону, проф. Е. Кассірера з Гамбурга, проф. Тайблера з Гайдельберґу, д-ра Ратнофа з Ню Йорку і проф. Адлера з Філядельфії.

Ця, так дібрана, Кураторія має ухвалити університетський статут опрацьований вже спеціально вибраною до цього комісією.

Ухвалено створити Академічну Раду, яка аж до утворення сенату буде сповняти його функції. На чолі тої Ради стоїть відомий вчений др. Альберт Айнштайн. Управителем Університету вибраний др. Магнес.

А тепер другий бік справи. Небагато перед тим засіданням Кураторії відбув др. Магнес пропагандистичну подорож по Америці в ціли призбирання грошей на Університет. В часі тої подорожі зібрав він 1,270,-000 долярів як першу рату обіцяної збірки в сумі 5,000,000 долярів, а опріч того узискав підписку одноразових або періодичних допомог, що перейшли суму 14 міліонів долярів.

З такою сумою можна зачинати творити Університет.

## ЩЕПЛЕННЄ ПРОТИ РЕВМАТИЗМУ.

Др. Густав Павль доказував в інституті щеплення у Відні на 600 примірах, що проти ревматизму можна забезпечитися щепленнем. Лімфа, приладжена по рецепті його впроваджується вприснюванням в шкіру, зовсім нешкідливим і без болю. Успіх має бути вже після 3—4 ... Медичний інститут ...

## ЗІЗД УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

Оломунецький „Голос України" повідомляє, що завязався комітет для скликання зізду української національно-думаючої еміграції та що цими днями буде розісланий обіжник того комітету. Хто, мовляв, не отримає того обіжника, а цікавиться зіздом, має зголоситись за інформаціями до п. Г. Лацика, Оломунець, Стефанікова 42. — На жаль, нічого близше не подано ані про особистий склад та місце осідку того комітету, ані про цілі проектованого зізду. Така анонімова акція не може викликати довіря і поважного трактування навіть у всіх дійсно „національно думаючих" — як каже „Г. У". — Українців. А вже цілком деприимуючо ділає малограмотність самого оповіщення про зізд. М. ин. читаємо там буквально таку соковиту фразу: „узглядніємо наше українське громадянство і просимо, аби прочитавши цюю справу постаралося повідомити о цім всіх наших українських громадян"... Чи не можна було тої самої думки висловити по людськи?

## ЗАГАДОЧНЕ ЗАПАДЕННЯ ЗЕМЛІ В РИМІ.

Протягом послідних шість тижнів в шістьох місцях в Римі запалися вулиці. Перша запалася вулиця Вія Ріпетта, яка нараз, без ніякої причини, яку можнаб витолкувати, запалася шість стіп глибоко. Це западення вулиці наступило серед білого дня і раптово; земля запалася майже перед самими колесами переповненого людьми трамваю. Ця вулиця находиться недалеко ріки Тибру і це западенне витолкувано в той спосіб, що недавно повінь мусіла підмити і сполокати якусь спідну верству землі.

Та в короткім часі в пятьох инших частинах міста наступили подібні западення, деякі із них є так далеко від ріки, що подане попередно толкованне не дається там примінити.

Це усування землі викликало правдивий переполох серед мешканців Риму, тим більше, що власти ні учені не годні найти якоїсь розумної причини, щоб толкувала це дивне явище.

## ЗЕМЛЕТРУС НА ВИСОТІ 4,000 МЕТРІВ.

Вершок гори Алягоє у Вірменії, високий на 4104 метрів навістив сильний землетрус. Великанські скелі спадали в долину. Кочевники, що живуть у печерах сих гір, огорнув страх ...

## БУДЖЕТ УКРАЇНИ.

В Харкові почалася сесія буджетової комісії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Заступник комісаря фінансів України Коттель зазначив у свому рефераті, що буджет на 1926 рік є першим твердим буджетом У. С. Р. Р. опертим на власних доходових джерелах. Буджет в обох частинах (прибутки і видатки) зведений до суми 165,443,037 карбованців на 34% вище від буджету з минулого року. Так зв. необхідним (самостійним) Комісаріятам асиґновано на 60% більше ніж у попередньому році. Комісаріят народньої опіки дістає 43% усього розходового буджету, комісаріят земельних справ 27%. Надзвичайні видатки в сумі 10 міліонів карбованців призначені на боротьбу з безробіттям (3 міл.) та на скріплення кредитів для сільського господарства. Фонд заробітних платень побільшений на 10% у порівнанні з минулим роком.

## ЛІКАР БЕЗ ДИПЛЬОМУ.

У патологічнім інституті загребського університету працював асистент проф. д-ра Салтикова, російського еміґранта, Виктор Єфремович. Він користувався славою знаменитого лікаря і доброго вченого. Щойно недавно виявилось випадково, що він є нескінченим студентом медицини університету в Ростові. Дарма, що збір лікарів-учених виставив Єфремовичу якнайкраще свідоцтво, югославянський урядовий скарб почав процес проти нього за незаконне виконування професії і засудив його на відшкодування в сумі 25,000 динарів. Такий лікар повинен би хіба представити державі рахунок за ту працю, яку він на протязі літ зробив на її користь.

## НЕ КЛЕНИ!

В Італії підготовляються до конґресу, який має почати боротьбу з проклонами, страшенне поширеними в усіх клясах суспільности. Італійські проповідники недурно називають цю звичку національною італійською недугою. Не тільки вчителі в школі, але й політики борються з тою звичкою, а на видних місцях, поруч ріжних плякатів, розклеюють осторогу: „Не клени"! Виявляється, що всі ті засоби є надто слабі і треба аж спеціяльного конґресу для боротьби з таким ...

## Війско перешкодило замахови на румунського короля.

ВІДЕНЬ, 10. падолиста. — З Букарешту, столиці Румунії, повідомляють, що коли румунський король Фердинанд вертався з полювання біля Ґалацу в Румунії, засілись були біля зелізниці заговірники з револьверами, рушницями і ручними гранатами, щоб убити короля. Їх викрила жандармерія, але вони її відбили і вона втікла, стративши одного убитого. Тоді на поміч вона призвала війско, яке зловило заговірників і перешкодило у виконанню приготованого замаху.

КОРОЛІВСЬКИЙ БЕНКЕТ.

ЛОНДОН, 10. падолиста. — З нагоди підписання локарненської умови, яке має бути тут 1-ого грудня с. р., король Юрій і королева Марія уладять тут для дипльоматів величавий бенкет в палаті Бакинґен.

ПЕНЛЕВЕ ПРОТИ ДАНИНИ.

ПАРИЖ, 10. падолиста. — Французький премієр і міністер скарбу Пенлеве заявив соціялістам, що він буде проти данини від приватного капіталу, хотяйби його кабінет знову повалився.

ФАШИСТИ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 10. падолиста. — За прикладом Італійців пійшли тепер Французи і теж зачали організувати у себе фашистів. Завтра має виступити в параді 10,000 молодих фашистів і се, кажуть, має бути почин до зорганізовання фашистів у Франції на велику скалю. Провідниками сього руху є націоналісти і роялісти (монархісти). Найвиднійшими між ними є націоналістичний посол Пієр Тетенжер і рояліст Анрі Мора.

„АВТОНОМІЯ" ДЛЯ СИРІЇ.

ПАРИЖ, 10. падолиста. — Французьке правительство хоче признати „автономію" для Сирії і призначити їй короля. Французи кажуть, що Ліґа Народів прийме таку розвязку сирійського питання.

ТЕПЕР БОЛГАРІЯ ХОЧЕ ВІДШКОДОВАННЯ.

СОФІЯ, 10. падолиста. — Болгарська розслідна комісія обчислила, що Греки підчас наїзду на 11 сіл в Болгарії нарobили шкоди на $300,000. Се обчислене Болгарія переслала до Ліґи Народів і домагається відшкодовання на таку суму.

ОКРАДЕННЄ УКРАЇНСЬКОГО БАНКУ.

МОСКВА, 10. падолиста. — Тут закінчено слідство у справі окрадення в Москві відділу українського державного банку в маю сього року. Виявилось, що до спілки злодійської банди належало двох тутешних чекістів. Украдених грошей на суму 6,280,000 золотих рублів не віднайдено.

ЩЕ ОДИН ПОЛЬСЬКИЙ КОРОЛЬ.

ВІДЕНЬ, 10. падолиста. — В тутешньому польському посольстві явився Кароль Іван Собеський, котрий предложив свої документи, що він потомок польського короля Івана Собеського і зголосив своє право до польського трону.

ЗА НАСМІХ З ГІНДЕНБУРГА.

БЕРЛІН, 9. падолиста. — Тутешній суд засудив зятя покійного президента Німеччини Еберта, д-ра Вільгельма Єнке, на заглаченне кари в сумі 45 долярів за се, що в готелі в Спарі, в Італії, написав у книзі, що йому там було так мило жити, що навіть забув, що Гінденбурга вибрано президентом німецької републики.

ВИЯВА ЗМОВИ ПРОТИ МУССОЛІНІЯ.

ФЛОРЕНЦІЯ, Італія, 9. падолиста. — Тутешня часопись Уніта Каттоліка пише, що змову проти Муссолінія виявив впору приятель увязненого тепер соціяліста Цанібоні, редактор Квалія. Сей Квалія редагує проти-фашістську газету Іль Пополо і є політичним противником Муссолінія, але, як каже, волів пійти проти свого приятеля нiж проти влади. Він повідомив про заговір полицію, і хотяй відтак вчасі масових арештовань і його увязнено, то негайно його випущено на свободу „в нагороду" за вияву змови.

ФРАНЦУЗИ ПРО РИМСЬКИЙ ЗАГОВІР.

ПАРИЖ, 9. падолиста. — Тутешня преса, пишучи про змову на житє Муссолінія, каже, що цілий той заговір уплянували і потому буцімто викрили самі фашісти і машиня Муссолінія, аби мати притоку виступити проти соціялістів і масонів.

ТУРКИ ХОТЯТЬ НЕДІЛІ.

ЦАРГОРОД, Туреччина, 9. падолиста. — Тутешні турецькі газети аґітують за введенням в Туреччині тижневого відпочинку в неділю замісць в пятницю.

ШКОЛА ПРО ПСІВ.

БЕРЛІН, 9. падолиста. — Тут отворено спеціяльну школу про псів. Будуть учити знання родів псів, а особливо німецких, а також їх плекание і пізнаванне їх психольоґії.

ГАЛИЧАНИ НА УКРАЇНІ.

„Газета Поранна" з 4. м. м. ч. 7560 пише: „З Харкова доносять нам: Сюди приїхав новий транспорт еміґрантів пробуваючих доси „на виґнанню" у Відні. Приїзд недобитків ґвардії Петрушевича послужив деяким елементам як асумпт до взновлення аґітації. Телеграфічна агенція „Тасс" голосить, що переселення галицьких еміґрантів з Відня до Харкова і утворення в столиці України середовища сталося на основі спеціяльних торжественних деклярацій провідників. Вітайком возлено приїзд до Харкова по надісланню ... деклярацій. „Отже", кінчить „Газета Поранна", ... доказ, ... „Дилла" ...

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА: | |
|---|---|---|---|
| Three cents a copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Ситі і Заграницею: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# ФРАНЦУСЬКЕ ВАРВАРСТВО, АБО ПАРАДА МЕРЦІВ

**Нема дива, коли азійські народи глядять з відразою на европейську культуру, бо то, що виправляють Французи в Сирії, рівняється варварству найпримітивнійших народів, коли не гіршому. Справа представляється ось як:**

**Коли скінчилася світова війна хотіли аліянти покарати Туреччину за її участь у війні по стороні центральних держав. Хотіли її територіяльно роздробити, щоби її з одного боку ослабити, а з другого тягнути тим більші зиски з поодиноких роздроблених земель. Задля цего видали вони декларацію, що Сирія належить до таких то земель, які можуть бути самостійними, але потребують ще наразі допомоги і вказівок щодо адміністрації краєм. В той спосіб опинилася Сирія під покровом Ліґи Націй, яка надала знова Франції мандат на адміністрацію краєм. Франція знова поводилася в Сирії так, що нарід рік річно проти неї бунтувався.**

**Коли цего року повстали Друзи, а частина тубильців в Дамаску заявила свою симпатію до Друзів, перевели Французи бомбардоване Дамаску, серед якого згинули тисячі невинних жертв. Цілий культурний світ обурений з приводу такого поступку. Тепер знова доходять відомости, що Французи устроїли ще в Дамаску нове варварство, а саме похід трупів. Поприв'язували до верблюдів тіла збунтованих або розстріляних і так казали їх обводити по вулицях Дамаску для постраху.**

**Дійсно Европа виступила тут в своїй ґовній культурі, дала дикунам примір гідний до наслідування і не буде ніякого дива, як дикуни будуть джентельмени і зреванжуються Европі. Французька адміністрація в Сирії це ганьба для людської культури, подібно як ганьбою є польська адміністрація на українських землях. Бо й тут по таборах інтернованих складали сотки трупів на подвіррі і держали їх на постах аж до весни. В ту справу буде мусіла вглянути Ліґа Націй. Франція не вивязалася зі свого завдання і не завела адміністрації, а тільки привела край до анархії і кровопролиття. Французьке правительство вже відкликало генерала Серайля, що був французьким ґувернором в Сирії і ґоносить властиву відвічальність за те, що діється в Сирії.**

**Цілий світ обурений на Францію, навіть її приятелі і симпатики. Всі її обвинувачують в тім, що вона обнизила і сплямила европейську культуру. Нема сумніву, що Франція потерпіла через те дуже богато на своїм престижу і буде мусіла не тільки змінити свою тактику в Сирії, але хто знає чи не попращатися зі своїм мандатом.**

**Для нас виходить з того наука. Бо й ми в такім положенню як Сирія під Францією. І наші землі віддано було Польщі часово, щоби завести там порядок і адміністрацію. А Польща заводила той порядок в той спосіб, що вигубила сотки тисяч наших людий, тільки що робила це в більш спритний спосіб як той, якого держаться Французи в Сирії. Бо Французи в Сирії мало, а наші землі були залляті польським військом та польськими жандармами, тому в одних і других були ріжні методи, але ціль однакова. За часів Потоцьких і Вишнецьких, коли на українських просторах було стільки польського війська, що тепер в Сирії французького, обрізувало польське військо соткам тисяч селян носи і вуха та обвішували всі придорожні верби нещасними жертвами. Робили це рівнож для постраху і поширення західної культури на диким сході. Бачимо, що є таки якась духова спільність між Поляками а Французами. Обі ті нації зданґеновані і любуються в таких чинах, в яких переважає звірячий, дикий інстинкт.**

**Геройське племя Друзів зискає через ту подію, бо сентимент цілого світа є за ними. Їх положення лекше від тим оглядом чим наше, бо в Сирії перехрещуються ріжні інтереси ріжних держав, які нераз глядять на французький мандат. Через бомбардоване Дамаску потерпіло богато чужинців, між іншим і американських горожан. Богато з них потерпіло великі матеріяльні втрати, много згинуло. Все те викличе тут неприхильне становище до Франції.**

**Загальна опінія це велика сила. З нею мусить числитися кождий нарід і кождий уряд. Не повинні і ми її занедбувати, бо вона нам в відповідним моменті придасться. Прийде час, коли Польща опиниться на наших землях в такім положенню, як Франція в Сирії, тоді придасться нам голос опінії світа. А коли він буде по нашій стороні, так як є тепер по стороні Друзів, наші землі стануть вільними. Річ ясна, що будемо мусіли одначе оказати супроти Польщі таку активність, яку оказують Друзи супроти Французів.**



# В КООПЕРАЦІЇ НАША СИЛА І БУДУЧНІСТЬ

На західно-українських землях святкували тої осени свято кооперації. Про него годиться згадати і тут в Америці.

Вже до війни були в нас такі люди як пок. д-р. Евген Олесницький і Кость Панківський, які були того переконання, що ми знидіємо і не добємося ніколи політичної самостійности, якщо не поставимо себе сильно економічно на ноги. Вони були рівнож ще й того переконання, що найкращою дорогою до цего є кооперація. Завдяки тим двом діячам і їм подібним повстало до війни по наших селах та містах кількасот кооператив, які гарно розвивалися, але які світова війна цілком знищила.

Та на протязі кількох повоєнних літ повстало на землях під Польщею куди більш кооператив, як їх було за часів Австрії, яка сприяла поширенню кооператив а навіть їх в великій мірі фінансувала. Це на перший погляд дивний обяв і чим його пояснити? Прецінь Польща не тільки що не допомагає кооперативам, але противно їх переслідує, а організаторів запроторює раз-у-раз в тюрму. А кооперативи ростуть і ростуть, так що нараховуємо сегодня біля 2000 низових кооперативних організацій і 30 середніх, не згадуючи про централі. Ростуть, ще й відсвятковують велике національне свято української кооперації. Ростуть серед найтяжших умовин, переслідувань і та грошевої скрути. І це є якраз та відрадна поява, яка повинна кождого зацікавити.

Кооперативи ростуть, бо їх проводить в життя найбільш ідейна частина нашого громадянства. Та, для якої не було місця на польській службі, та, що боролася до останку за свободу і яка бореться за державну самостійність українського народа навіть і під Польщею, та, що зійшла своїми ногами Західну Україну, яка не погоджується з ніякою окупацією і будує під чужим пануванням українське незалежне політичне, економічне і духове життя.

Піонїри повоєнної української кооперації бачили та переконалися на власні очі, чим була кооперація для нашого народу на Великій Україні. Вони бачили, що українська кооперація виконувала там велику національну роботу навіть за російського царату. Через кооперативи закріплювалася в народі національна свідомість, а коли повстала українська держава, кооперативи стали важним і могутним мотором державного життя. І той то досвід задумали перенести наші піонїри на західно-українські землі.

„В єдности сила" і „Свій до свого" це були кличі, які кинено між наші села. „Годі ходити далі в ярмі. Годі своїм потом годувати насікомих. Найвищий час, щоби спожавач став господарем в своїй хаті". — говорили кооператори нашим селянам і ідея приймалася а коли не обхопила цілого краю то тільки задля браку фахових сил та важних переслідувань, на які наражена українська кооперація.

А кооперація не тільки ратує наш нарід від визиску, вона його виховує в спільницьким дусі, в тім, чого нам якраз найбільше потреба. Кооператива українських земляхв це підземелля, де живе наша визвольна традиція, де живе змагання до самостійности, де одержують приют і можність до життя найкращі одиниці.

Будуючи сильну кооперативу будуємо заразом тріві основи нашої нації, даємо економічну основу нашій будучій державі. Ратуємо наше селянство і даємо хліб інтелігенції, яка булаби змушена оббивати пороги ворогів та просити в них хліба.

До проводу в боротьбі з окупантами треба нам незалежної інтелігенції, не такої, що тремтить о посаду, яку одержала з рук ворога. Таку інтелігенцію можемо виховати тільки в українській школі і на українській посаді. А кооперативи надаються до цего як найкраще.

Всі кооперативи обєднані в Центросоюзі. Яких 60,000 родин є обєднані тепер кооперативами. Повітові Союзи мали торгів на 3,000,000 зл. а Центросоюз на 1,750,000 зл.

Пороблено початки, щоби можна доставлювати товар з власних фабрик. Закуплено в тій ціли фабрику мила Мута, основано кооперативну фабрику паперців, цукорків, пасти до чобіт і др.

Кооперативи як бачимо розвиваються гарно і стають дуже важним чинником в нашому економічному житті. Всі вони добре забезпечені і американські Українці моглиби їх легко поширити, якщоби прийшли з грошевою допомогою. $50 або $100 не великі гроші, а колиби їх наші люди з Америки умістили в кооперативах в їх рідних селах чи повітах то малиби добрий процент і причинилибися до розвою тої організації, на якій будуємо сегодня кращу будучність в краю.

# ПРОТЕСТ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ

Дня 11. м. м. відбулось у Львові віче, протестуюче проти земельної реформи, якою польський уряд хоче наділити українську людність, що находиться тепер в межах польської держави. Хоч могло-б на перший погляд видатись, що земельна справа мало торкається нашого міщанства, одначе чисельна участь міщанства на вічу виявила, що земельна справа, яка є загально-національною нашою справою, обходить українське міщанство в такій самій мірі як і інші загально-національні справи. І коли в земельній справі має і мусить висказатись увесь народ, львівське українське міщанство забирає в тій справі голос мало-що не перше.

Предсідником віча вибрано директора Филиповича, заступниками п. Ґалібея і др. Марітчака, секретарював п. Олекса Черкавський.

Справу земельної реформи реферував інж. Творидло. Вчасі реферату як також вчасі слова дра Біляка часто вмішувався з ріжними бажаннями представник влади.

Після реферату ухвалено одноголосно випливаючі з нього резолюції, але комісар відразу таки сконфіскував деякі з них частинно, а одну в цілости.

Резолюції звучать:

Все українське населенне, що заселює збитою масою Східну Галичину, Волинь, Холмщину, Підляше, і Полісся, є у своїй подавляючій більшости (86%) чисто хліборобським. На 1,216,-000 хліборобських господарств є аж **цілий міліон малоземельних,** економічно несамостійних господарів, а на 8 міліонів душ усього населення є аж **5 міліонів душ мало земельних або зовсім безземельних селянських пролетарів.** Не зважаючи на те Польща повела на тій перелюдненій та голодній на землю національно-українській території інтензивну **кольонізацію спроваджених з корінно польських** земель селян та військових осадників. Від 1918 р. до 1923 р. вспіла вона вже скольонізувати чисто **польським** елементом аж 445 тисяч гектарів української землі. (200,000 у Східній Галичині та 245,000 на Волині і Поліссю) Коли зважити, що вся земельна площа великої земельної власности на національно-українській території виносить заледви 2,126,-640 гект. рілі, то стане ясним, що її не вистарчить навіть для заспокоєння земельного голоду місцевого селянства. Та не дивлячись на те, Польща не тільки не думає припинити кольонізації на західно-українській національній території, а-ле навпаки, хоче її твердо продовжувати і на будуче, про що незбито свідчить дебатований тепер в польських законодатних тілах законопроект, який під серпанком земельної реформи готовить для нашого народу нову скріплену кольонізацію.

Супроти такого стану справи українське громадянство, зібрані на вічу дня 11. жовтня, 1925, у Львові:

1. Закладають рішучий протест проти дотеперішньої цивільної та військової кольонізації на національно українських землях, яку вважають нарушенем прав українського народу на свою землю.

2. Домагаються ліквідації дотеперішньої кольонізації та осадництва і припинення їх на будуче.

3. (Резолюція сконфіскована в цілости).

4. Зокрема протестують проти дебатованого тепер в польських законодатних тілах законопроекту земельної реформи, який нарушує право українського народу на свою землю та готовить йому нову кольонізацію чужо-національного елементу.

5. Взивають весь український народ, а особливо українське селянство, до орґанізованої самооборони шляхом заснування окружних та місцевих комітетів оборони землі.

# ПАМЯТИ Д-РА ОСИПА МАКОВЕЯ

Літом минулого року заїхав я був до Заліщик. Ця країна стала тепер через поведення кордону на Буковинській границі замкненою й мало доступною закутиною; але яке в ній розвелось гарне громадянське життя!

Всі інституції, що в часі війни були завмерли, ожили наново. Відновлено „Народні Доми", каси, кооперативи а вже особливо живу діяльність в цілім повіті розвинула тамошня філія „Просвіти". По всіх селах збиралися в читальнях в неділі й свята а то і в будні дні селяни, та читаючи книжки і ґазети довідувалися про події у світі і обговорювали свої життєві справи і потреби. Від часу до часу давались там сценічні представлення і виклади. Осередком всего руху являлись самі Заліщики. Тут збиралась що неділі зполудня в салі „Народнього Дому" численна громада міщан і дооколичних селян; старші і молоді; чоловіки й жінки та при участи інтеліґенції, устроювали справдішні духові пири, на які я, хоч з більшого міста глядів з правдивим вдоволенням. А саме устроювано короткі сценічні представлення; були хори і декламації молоді; пописи малих дітий і гумористичні пантоміни занесені сюди одним місцевим семинаристом в Києва. Все те виконувалось місцевими міщанськими силами. Та завершенням тих сходин бували виклади покійного д-ра О. Маковея. Теми до них брав він з літератури, історії і других ділянок культурного життя. При тім мав він дар подавати наукові річи в так популярній і принадній формі, що всі інтеліґенти і меньше просвічені слухали його з великим заінтересованнем. А слова його були овіяні такою ніжною любовю й теплом до свого рідного, що викликали могучий вплив на всіх присутніх. Не було в них політичної агітації, але вони впливали на патріотичне виховання всіх громадян краще від всяких демагогій.

Усе громадянство старше і молодше почувалось там, якби одна тісно звязана родина і все, що жило, спішило радо кождої неділі на ті зібрання. В тім напрямі провадив він так і учеників своєї учит. семінарії, виховуючи їх так, щоби були не лишень мертвими урядовцями але справдішними просвітними діячами й приятелями свого народа.

Зі Заліщик переїхав я в делятинські гори і загостив в одну велику кліматичну місцевість. В тім селі стоїть уже з давнього часу „Народний Дім" зі салею для читальні. Але ніхто не збирав туди народа і він пропадав в крайній темноті... Тоді приїхало там кількайцять наших інтеліґентів світських і духовних шкільників і дехто просив їх, щоби дали в читальні якінебудь виклади для ґуцулів. Вони обіцяли й місцевий парох запросив був навіть в одну неділю своїх парохіян в церкві, щоби зібралися на виклад в читальні. Ґуцули явилися, але ніхто з просвітників не показався.

Пригадуючи собі один і другий образець, з Заліщик і з гір — стає мені перед очима велична постать покійного Осипа Маковея і його щира народна праця. Він був не лиш визначним писменником, що в своїх невинних гуморесках і сатирах малював ріжні сторінки нашого життя, але щирим, неструдженим діячем, котрий не зважаючи на своє урядове становище, ніс світло своєї глибокої науки в свій нарід всюди, де тільки міг. Це був справдішний народній працівник і не вгасаючий світоч, яких у нас нині на жаль дуже мало. Сих пару слів з мого заліщицького спомину кидаю як малий листок до вдячного вінка, який українське громадянство зложило на могилу великого громадянина і щирого сина народа.

**о. Александер Стефанович.**

# НА РАТУНОК УКРАЇНСЬКОГО БАНКУ!

Як відомо вже українському громадянству в Америці, український Земельний Банк Гіпотечний у Львові мусить доповнити свій закладовий капітал найдальше до 31-го грудня с. р. Отже часу вже дуже мало.

Для старого край се затяжко в теперішню хвилю, тому він апелює до братів і сестер в Америці, щоби помогли у сьому преважному і наглому ділі.

**Се не дар.** Се бизнес. Кождий, хто купить один уділ Банку **за 5 долярів, буде власником того уділу, якого** вартість **запоручена, і який приносить і дивіденду.** Значить, що кождий, хто ратує український банк, ратує не жертвою, а розумним ділом, розумним безнесом.

Ратуючи банк, який тепер одинокий із спеціяльними привилеями на цілій Західній Україні під Польщею, **ратує** одночасно **українську землю і торговлю та промисл по містах** перед затратою в польських руках.

Так ратують Жиди свої банки на Західній Україні і таксамо ратують Поляки і теж таксамо мусять ратувати Українці.

Памятаймо, що упадок українського банку був би упадком української економічної самодіяльности на цілій Західній Україні, яка є також основою української культурної праці!

Всі Українці й Українки в Злучених Державах і в Канаді, а зокрема всі українські **товариства, братства, сестрицтва, церкви, Народні Доми, Січи, клюби, спілки, бизнеси,** повинні негайно закупити по одному або по більше уділів Земельного Банку Гіпотечного у Львові.

Один уділ 5 долярів.

Посилати на адресу:

**ZEMELNYJ BANK HIPOTECZNYJ**
**Pidvale 7, Lemberg, East Galicia, Europe.**

Просимо повідомити нас, скільки поодинокі громади зробили для сеї незвичайно важної національної справи.

# З ЖИТТЯ РОЗУМНИХ ЛЮДИЙ.

## ДІОҐЕН.

Хтось запитав Діоґена, чому люде скорше дають поміч жебракам, ніж фільозофам (мудрцям). На те Діоґен відповів:

— Бо думають, що вони самі скорше можуть стати жебраками, ніж фільозофами.

На питання: Коли найкраще їсти? — відповів Діоґен:

— Коли ти богатий — їдж, коли хочеш; коли бідний — їдж, коли можеш.

Коли поганий чоловік написав над дверми: „Нехай до сего дому не вступить ніщо погане", запитав його Діоґен:

— А де-ж ти думаєш жити?

Про богатого, але дурного чоловіка казав Діоґен, що він подібний до вівці з золотою вовною.

Хтось сказав Діогенови: „Мешканці Синкопи рішили, що ти не смієш жити в їх місті", на що фільозоф відповів:

— А я рішив, що вони мають жити в Синкопі.

Втік від Діоґена невільник і хтось зі знакомих радив віднайти невільника і покарати. На те сказав мудрець:

— Хочеш, щоби я сорому набрався? Аджеж невільник готов обійтися з мене, що він без мене обійдеться, — а я без нього ні. І тому покажу, що і я без нього обійдуся.

# ВІЧА.

## НЮ ЙОРК, Н. Й.

**Всіх Членів** Ліґи Горожан проситься на надзвичайні збори, які відбудуться в четвер, о год. 8. вечером, як звичайно в льокали 30 Іст 7. ул., перший поверх. Присутність кождого конечно пожадана. 264

**Виділ Ліґи Ам. Горожан.**

## Янґставн, Огайо.

Заходом українських робітників відбудеться велике масове віче в неділю 15. падолиста с. р. в Укр. Нар. Домі, о 1-ій год. попол., на теми старокраєві, теперішний терористичний режім шляхотської Польщі. Вступ вільний.

## ПОЗІР! БОФАЛО, Н. Й. ПОЗІР!

**Заходом Комітету Злучених Товариств скликується**

**З А Г А Л Ь Н Е**

## ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

## В НЕДІЛЮ, 15 ПАДОЛИСТА С.Р.

**в Укр. Січовім Домі**

**29 CLEMO ST., BUFFALO, N. Y.**

**Початок точно о годині 3-ій попол.**

Родимці! Згадане Віче скликається в цїли, щоб помогти нашим братам в рідним краю. Не будемо розводитись з гучними закликами, всїж самі знаємо, як тяжко жиється нашим братам під пануваннем польської шляхти. Що не вибила туча та повені, рештки забрала шляхта за податок, а українські селяни та робітники остались без кусника хліба і помирають голодовою смертю. Тож, без ріжниці Вашого релігійного чи партійного переконання, приходіть всі, як один, та порадьмось, як запобігти страшному лиху. На вічу говорити-муть бесідники місцеві а також позамісцеві.

264 **Комітет.**

# СКІЛЬКИ В СВІТІ ОРГАНІЗОВАНИХ РОБІТНИКІВ

## (СТАТИСТИКА РОБІТНИЧИХ ТРЕЙД-ЮНІОНІВ).

В останнім річнику Міжнародної Федерації Робітничих Юніонів подано цілий ряд статистичних табель, представляючих організованість і число робітників в професіональних союзах (трейд-юніонах) різних країв світу, їх чисельне відношення до загалу робітників і до всього населення тих країв, число організованих в різних професіях, їх приналежність до міжнародних робітничих організацій, взагалі точну статистику робітничого (юнійного) руху в кінці 1923 року, з якого є вже усі статистичні дані. З тих таблиць виймаємо тут деякі, головніші, цифри.

І так найбільш організованих робітників було в слідуючих краях:

| | |
|---|---|
| Німеччина, — в усіх юніонах робітників | 9,193,359 |
| Велика Британія (Англія і Північна Ірляндія) | 5,405,000 |
| Росія | 4,556,000 |
| Злучені Держави | 3,600,000 |
| Італія | 2,234,520 |
| Чехо-Словаччина | 1,504,923 |
| Франція | 1,395,847 |
| Австрія | 1,117,192 |
| Мексико | 800,000 |
| Польща | 769,811 |
| Бельгія | 744,998 |
| Австралія | 699,743 |
| Голяндія | 544,900 |
| Еспанія | 452,936 |
| Швеція | 400,022 |
| Данія | 302,904 |
| Швайцарія | 298,901 |
| Канада | 255,299 |

В инших краях по менше. Взагалі у всіх краях світу було в кінці 1923 організованих 36,439,320 робітників. Против попереднього року це значить зменшення з поверх сорок міліона організованих. Тяжка економічна криза, яку в 1923 році пережили мало не всі краї світу, всюди дуже ослабила робітничі організації.

Та повищі абсолютні цифри ще не дають точного погляду на організованість робітників у різних краях. Їх треба порівняти з загальним числом населення, яке в різних краях різне. Тоді покажеться, що на одну тисячу душ населення припадає організованих робітників: в Австрії 171, в Німеччині 153, в Великій Британії 133, в Австралії 120, в Чехо-Словаччині 111, в Бельгії 99, в Данії 93, в Швайцарії 77, в Голяндії 73, в Швеції 67, в Мексику 58, в Італії 51, в Чілі 40, у Франції 36, в Росії 35, в Злучених Державах 34, в Ірляндії 32, в Канаді 29, в Польщі 28, в Угорщині 24, в Еспанії 21, в инших краях меньше. В Індії на десять тисяч душ припадає ледви десять організованих робітників, в Єгипті десять, в Китаю сім. Ріжниці ті залежать, розуміється, від індустріяльного розвитку в різних краях, від загального числа робітників і врешті від їх організованости.

Усі робітничі трейд-юніони і проф.-союзи можна поділити на пять великих груп:

1. Ті, що належать до Міжнародної Федерації Трейд-Юніонів з головною кватирою в Амстердамі, або так званого Амстердамського Інтернаціоналу робітничих юніонів. Ті організації, які з ним звязані або приймають його плятформу, мають взагалі в різних краях 16,490,121 членів, значить обіймають приблизно 45 відсотків всього організованого робітництва. В різних країнах юнійно-організованих прихильників той Амстердамський Інтернаціонал має:

| | |
|---|---|
| в Німеччині | 6,293,359 |
| в Великій Британії | 4,328,235 |
| в Австрії | 936,315 |
| в Мексику | 800,000 |
| в Франції | 757,847 |
| в Бельгії | 594,998 |
| в Чехо-Словаччині | 541,328 |
| в Польщі | 369,811 |
| в Швеції | 313,002 |
| в Данії | 302,704 |
| в Італії | 234,520 |
| в Еспанії | 210,617 |
| в Голяндії | 179,929 |
| в Угорщині | 176,401 |
| в Канаді | 167,207 |
| в Швайцарії | 151,401 |

Потрохи в инших краях: Югославії, Румунії, Латвії, Південній Америці, Бразилії і т. д.

2. Другу групу складають ті робітничі організації, що належать до Комуністичного або так званого Московського Інтернаціоналу проф.-союзів. В них усіх членів по конець 1923 року було 5,245,889. Одначе велику більшість в них творять власне російські проф.-союзи з 4,556,000 членами. Зрештою до того Московського Інтернаціоналу рахується частинка трейд-юніонів:

| | |
|---|---|
| у Франції, членів | 350,000 |
| в Чіле (Південна Америка) | 150,000 |
| в Чехо-Словаччині | 89,941 |
| в Болгарії | 35,000 |
| в Еспанії | 25,000 |

По меньше в Румунії, Югославії, Латвії, Голяндії.

3. Третю по числу групу творять робітничі організації, що інтернаціонально не обеднані, але всі стоять під впливом церкви, здебільша католицької. В усіх них членів рахувалося в кінці 1923 року 2,354,583, з того більш як половина в Німеччині.

А саме є такі організації:

| | |
|---|---|
| в Німеччині, членів приблизно | 1,500,000 |
| в Голяндії | 151,400 |
| в Бельгії | 150,000 |
| в Чехо-Словаччині | 126,046 |
| в Франції | 125,000 |
| в Польщі | 120,000 |

Окрім того в Австрії, Еспанії, Канаді і т. д.

4. Четверта група — організації синдикалістів (в роді американських Індустріяльних Робітників Світа).

Вони організовані:

| | |
|---|---|
| в Еспанії, членів приблизно | 200,000 |
| в Німеччині | 100,000 |
| в Америці | 58,000 |
| в Швеції | 37,000 |

По меньше в Голяндії, Норвеґії, Мексику. В усіх синдикатах членів рахувалося 494,700.

5. Майже третя частина усіх організованих робітників в світі, 11,970,027, має свої організації, які не признаються до жадного інтернаціоналу й поміж собою не мають міжнародних звязків. Одної групи вони не творять, так як сюди треба зарахувати дуже ріжнородні організації.

Сюди належать всякі самостійні трейд-юніони в Англії і Німеччині. Далі, в ріжних европейських краях організації, що від одного інтернаціоналу відійшли, а до другого не пристали, або чергою відійшли від обох, як наприклад, норвежські, більшість голяндських і чеських. Також окремо стоять ірляндські.

Фашистські чи під впливом фашистів робітничі організації в Італії, які рахують собі два міліони членів, не мають організованих однодумців за кордоном.

До інтернаціональних союзів не належать теж здебільша поза-европейські робітничі організації і трейд-юніони: Федерація Праці в Злучених Державах та инші американські юніони з якими 3,600,000 членами; робітничі організації в Австралії, Арґентині, Бразилії, на Кубі, в Індії й Єгипті.









# НЕОПРАВДАНІ ПРЕТЕНСІЇ.

Місяць української книжки! Невже ж цього потрібно? Невже це не скандал?! Заохочувати українську суспільність до купівлі книжок! Хто таке бачив!...

Не вже це тайна, що в кожній інтелігентній хаті повинна бути сяка-така бібліотека. А може її нема?!... Підіть, хто цікавий, по всіх своїх знайомих, загляньте в шафу, на шафу, під шафу, за шафу, на стрих і ще де схочете, а побачите скільки там книжок: „Бляда Грабіна", „Рінальдо Рінальдіні", „Жицесьв. Геновефи", „Циганське дзецко". А коли є в хаті діти і коли добре вчаться, то нерідко можна подибати і „нагороди пильности": „Лис Микита", „Дон Кіхот" „Оповідання Катренка".

На селі, в священиків, то ще більше оттого друкованого добра. Там ви найдете не тільки всю вище наведену красну літературу, але й наукову теж: „Проповіди на май і на цілий рік", „Відомости Епархіяльні", а по старих з діда-прадіда попівствах, навіть „Місіє католіцке".

Як з того всього виходить, наша читаюча публика недаром зветься читаюча. Цілими десятками літ збирає вона книжку до книжки, томик до томика, аж у решті-решт може похвалитися неабиякою бібліотекою. Все те, що я вичислив, відноситься до середньо-заможних домів, у багатших нерідко подиблеш і книжочки Насальського і Білоуса і пару календарів та брошурок „Просвіта". Хто хоч трохи вміє обчисляти на око, може собі представити, яка велика, яка імпозантна це купа книжок!...

Не розумію зовсім тих песимістів, які все і всюди кричать про недостачу любови до книжки в Українців. Рим одного дня не збудовано і жадна бібліотека не повстала за один місяць. Подумати тільки: За один-одинокий рік видано по цей бік греблі аж 44 (словами: сорок чотири) книжки українською мовою. Воно ніби не зле, що така маса книжок вийшла, але даремна річ вимагати, щоб це все так швидко сконсумувала наша читаюча публика. Миші по українських книгарнях консумують книжки цілі десятки літ і ще не годні дати ради.

Місяць української книжки!...

По всіх усюдах, по часописах і журналах є або має бути піднятий крик:

„Купуйте українську книжку!"

„Скількість виданих і розпроданих книжок є мірилом культури даного народу!"

„В кождій хаті повинна бути бібліотека!"

Щодо першого, то цілий божий рік українська книжка йде.

Нема дня, щоби хтось не купив хоч одної.

Щодо другого, то скількість виданих у біжучому році книжок (сорок і чотири) говорить як найкраще про нас, а щодо продажі, то кожний нарід купує стільки, скільки потребує.

Щодо третого заклику, то він, думаю, зовсім зайвий, бо як я вище згадав, у нас нема хати, де не булоб бібліотеки.

І то всюди: на шафі, під шафою, за шафою і де самі схочете,

А є доми, де на стриху, як добре побушувати, то знайшов би і „Русалку Дністрову"... здається о. Маркіяна Шашкевича.

Галактіон Чіпка.

**ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.**



Макс і Олекса Фішер.

## СЛИВКИ О. ПРЕФЕКТА.

— Добрий день, пане професор.

— Добрий день, отче префект.

— Прикро мені, любий пане, але приходжу зі скаргою. Уявіть собі, пане, що я щодня паду жертвою крадіжи, доконуваної одним із ваших учеників. Місяць тому слива в моому саді вгиналася під тягарем овочів — тепер з кождим днем є їх щораз менше. Не можу підозрівати моєї доброї старої господині, Констанції, що заїдає собі їх потайки. Зачаївся я вчера за фіранкою в моїй кімнаті. І рішучо заявляю, пане професор, що коло дерева розріжнив я дитячу стать.

— Хтож то був?

—Не дописує мені вже зір, любий професоре, і я не пізнав хлопця. Не пустився я теж за ним, бо то було би даремно в моїх літах. Думаю, що вдасться вам вислідити лазуна й зробити кінець цій дрібній крадіжі. Не карайте його строго, борони Боже, лише хай дасть спокій моїм любим сливкам. Подумайте собі, що я жалую їх собі, щоби їм дати достигнути, а той збиточник позбавляє мене найсочистійших. З пятьсот остало їх рівно пятьдесять — я нині перечислив.

Підчас пополудневої науки вчитель надармо намагається пізнати з лиця малого проступника. Колиб так спитати несподівано:

Котрий з вас краде щодня сливки на парохії?

Але чує, що страх перед карою здержав би від признання до вини.

Ученики по черзі переходять до катедри й рецитують байку Ля Фонтена. Учитель допитливо мірить хлопців зором, бо хоче в тім зеркалі душі вичитати доказ злочину. Дарма! Щоби переконатися, слід глянути би не в очі а в жолудок.

Як тему диктату замісць кількох добірних думок про побіди Наполеона, панування Людвика XIV. або реформаторські змагання Шарлемань, професор вибирає коротку диґресію під заголовком: „Смак сливок отця префекта".

„В однім гарнім французькім містечку, (протинка) котре всі знаєте, (протинка) живе малий неслухняний хлопець. (точка). Поступає як злодій! (знак оклику). Закрадається до парохового саду і біжить просто до сливи. (точка). Витягає руку й зриває одну, (протинка), дві, (протинка) десять сливок. Смак їх знаменитий. (точка). Але на другий день — (павза) страшні жолудкові корчі будуть докучати нещасному ненажері... (Три точки)".

На закінчення довідуємося, що малий злодій признається з жалем до свого вчинку професорови, не зазнає болю, завдяки лікови, якого діти не знають.

Учитель мовчить довгу хвилю — але ніодин із пятьдесять вісьмох учеників не зраджує неспокою з причини майбутньої недуги. Одні користають із перерви, щоби мазати лиця тих і бородатих панів на марвусатих і бородатих панів на марґінесах зошитів — инші ловлять мухи до порожних скриньок від сірників.

Зближається рекреація. Вчитель рішився взятися до підступу:

— Слухайте, хлопці! Один із вас, волю його не називати, зриває сливки на парохії. Не хочу його карати инакше, як дрібною посвятою його власної любови. Жадаю, щоби як стій побіг до парохової сливи і зірвав одну сливку. Щоби впустити його пополудні до кляси, мусить мати завішену цю сливку на шиї на червоному шнурочку. Вісім днів мусітиме носити той нашийник проступника.

На перерві вчитель ходив вдоволений і віншував собі префекта, коли свобідно могтиме втішатися оставшими пятьдесять чотирма сливками.

Заки почав науку, сів при катедрі та в вижиданні учеників переглядав правила заіменників.

Тихо відчиняються двері. Всувається Петрусь. Учителеви здавалося, що бачить сливку, як хитається на червоному шнурочку.

— Ах, отже то Петрусь! — думає пан професор і пильно вглиблюється в граматику, а вказання виновника задержує собі до часу, коли збереться ціла кляса.

По хвили ввійшов слідуючий ученик. Учителеви здавалося з над книжки, що і той був прикрашений дивним нашийником.

— То помана — подумав — коли виновником є Петрусь, не може бути Павлусь.

Тепер уже напевно ввійшли всі ученики! Вчитель зачинює граматику і хоче замкнути двері кляси, коли на порозі зявляється отець префект вельми сердитий.

— Пане професор, то ганьба! Нині рано, як то я вам говорив, начислив я був на мому дереві пятьдесять пять сливок. Тепер саме переходив я біля сливки. Нема вже ані одного овоча!

З гордістю вчитель шукає очима малого Петруся, щоби вказати його священикови, як виновника. Блукає зором по всіх лавках. Поміщені вони амфітеатрально, певно тому, щоби знаменитше представився дуже дивний образ.

На всіх шиях висять, привязані червоними шнурочками, сливки отця префекта.

Всього три ученики не мають ганьблячих нашийників. Але вони випередили вчителя, який хотів їх дати за примір клясі, вибухають плачем і кажуть серед сльоз:

— Хай пан професор не думають, що менше жалуємо як наші товариші. Лише ми біжимо найпомалійше. На дереві було пятьдесять пять сливок, нас є пятьдесять вісім, ми прибігли останні тай для нас не осталося вже сливок...

Переклав **М. Л.**







## МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЙОНКЕРС, Н. Й. Укр. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеся в неділю дня 15. падолиста в Укр. Ситизенськім Клюбі на 17 Washington St., о годині 2-ій пополудни. Пожаданим є, щоби кождий член явився і свої вкладки вирівнав. — Василь Мандзій, предс.; Іван Сокерка, кас.; Павло Баран, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Василія, від. 229, повідомляє, що місячні збори відбудуться 15. падолиста в гали церковній, о 1-ій год. пополудни. Обовязком кождого члена прийти на сі збори і вирівнати свої залеглі вкладки бо в противнім разі будуть суспендовані. Принимаємо нових членів без вступного до У. Н. Союза і до відділу. Тож проситься привести нових членів зі собою на мітинґ. — Юрій Ковпак, секретар.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється всіх членів Тов. Мир, від. 324, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 14. падолиста о год. 7-ій вечером, в Укр. Громаді, 2309 Феймант Евню. Присутність кождого члена конечна. — Д. Клюсівський, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Архист. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх членів, що мітинґ відбудесь під ч. 83 Лівінгстон Ст. о год. 8-ій вечер, дня 14. падолиста с. р. Суть важні справи до полагодження. — Андро Поливчак, предс.; Яцко Лещак, кас.; еПтро Остапчук, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. О. Николая, від. 127, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 15. падолиста. На мітинґ повинен явитися кождий член, бо буде богато справ до полагодження. — Павло Володка, секр.

ТОЛІДО, О. Бр. св. Николая, від. 167, подає до відома членам, що мітинґ відбудеся дня 15. падолиста, о годині 1.30 попол. у гали Урбанського Лябрика, ул. і Штрайхер. Проситься усіх членів прибути на сей мітинґ і вислухати ухвали, які подані від Головного Комітету У. Н. С. Неявившийся член підлягає карі після статута. — Б. Унисько, предс.; Й. Рощіпка, секр.

ГАМТРАМК, МИШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146, повідомляє, що наш мітинґ відбудеся в неділю, дня 15. падолиста, о годині 12 в полудне, в Укр. Хаті. Просимо всіх членів прибути, а тих що довгують напоминаємо, щоби повирівнували свої довги, котрі не вирівнають, будуть суспендовані з від. і У. Н. Союза. — П. Андрушків.

ГАМТРАМК, МИШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє всіх своїх членів місцевих іпозамісцевих, що мітинґ відбудеться в неділю 15. падолиста, в гали Укр. Хати, під числом 2240 Ґрейлінг ул. Обовязком кождого члена бути присутним, бо будуть важні справи до полагодження. Також пригадується членам, що тепер принимається без вступного до У. Н. Союза, то є добра нагода вписати Ваших знакомих або таких, котрі ще не належать до У. Н. Союза і до Тов. ім. Маркіяна Шашкевича. — Андрій Падра, предс.; Іван Курчак, рек. секр.

СО. ДІРФІЛД, МАСС. Повідомляється всіх членів відділу 207, що мітинґ відбудесь 15. падолиста в неділю зараз по Службі Божій, отже кождий член має явитись на мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости. Неявившийся член на мітинґ заплатить кари 50 цнт. ... ник 1.00. — Гр. Чаплій, предс.; Теодор Тинкович, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Отсим повідомляється всіх членів Бр. св. Димитрія, від. 301, що мітинґ відбудеться в неділю, 22-го падолиста о 1-ій годині попол. З причини що зайшла важна справа до полагодження, усі члени мусять бути присутні. Члени котрі не будуть присутні на сім мітинґу заплатять кару. — П. Коваль, предс.; І. Савчук, кас.; П. Підлісний, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ИЛЛ. Бр. св. Арх. Мих., від. 243, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинґ відбудеться дня 15. падолиста, в неділю о год. 2-ій попол., в гали церковній. Проситься всіх членів прийти на мітинґ, бо буде вибір урядників на рік 1926. Довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі вже суспендовані, можуть прийти і заплатити свій довг а останудь далі членами як були. Неявившийся член підлягає карі 50 ц., а урядник 1.00. — Т. Карплюк, предс.; Т. Янсевич, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Петра і Павла, від. 102, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячний мітинґ відбудеться дня 15-го падолиста, в школі парохіяльній при W. 7-ма а Калидж, зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів, щоби прийшли на мітинґ і щоби вирівнали свої вкладки. Бо як вам відомо, що за вас ніхто инший платити не буде. Як ви бажаєте, щоби ваша родина була забезпечена в У. Н. С., то прошу прийти і заплатити свої довги, бо щобисьте не були суспендовані. Прошу членів приводити зі собою даких, що ще не стоять в У. Н. С., а тепер пора вступити, бо У. Н. С. принимає без вступного, як також принимаєся і до Братства без вступного. — Йосиф Сенчина. предс.; Ник. Бусько, секр.

КОРТІС БЕЙ, МД. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 55, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, дня 15. падолиста 1925, о год. 2. попол. На сей мітинґ повинні явитися всі члени місцеві і позамісцеві, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член або урядник заплатидь кару після статута У. Н. С. Хто з Українців бажав би стати членом Бр. св. Арх. Михаїла, від. 55 У. Н. Союза, нехай прибуде на укр. парохіяльну галю в неділю, 15. падолиста о год. 3. пополудни і там запишеться безплатно до братства і до У. Н. Союза. Користайте з нагоди — Йоси фСеменків, предс.; Петро Чайковський, кас.; Никола Шандровський, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Подається до відома членам від. 280, Тов. над Збруча, що мітинґ відбудеться дня 15. падолиста під ч. 103 Навт Майн Еве. Проситься членів прибути на 2-гу годину попол., бо галя буде занята пізнійше. — Василь Захарчук.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. Богдана Хмельницького, від. 248, повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеся дня 15. падолиста в неділю зараз по Службі Божій в гали церковній. Проситься прийти на сей мітинґ кождого члена і привести хоч по одному новому кандидатови, бо тепер принимаєсь без вступного до Союза і до нашого Товариства. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости. — Йосиф Казюта, предс.; Мих. Пик, кас.; Ів. Іванішів, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх членів, що мітинґ має відбутись в слідуючу неділю, 15. падолиста у звичайнім місци зараз по Службі Божій. Тож проситься всіх членів, щоб були присутні на мітинґу і вирівнали свої залеглости, бо в противнім случаю будуть суспендовані. Ті що були суспендовані, най прийдуть на мітинґ і вирівнають свої довги а ми радо приймемо і далі будуть повними членами. — Г. Сайкевич, предс.; Трофим Мороз, секр.; О. Шика, кас.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 367, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 15. падолиста, в гали парохіяльній, 303 Hudson Ave., дочно о год. 2-ій попол. На той мітинґ кождий член має явитись, бо є важні справи до полагодження. Кождий член має вирівнати свої вкладки сего місяця, щоби був відповідний звіт контрольної комісії на річнім мітинґу, котрий відбудесь в грудни. Нових членів приймаєсь без вступного до Товариства і У. Н. Союза. — А. Бабій, предс.; М. Антонів, секр.

БРУКЛИН, ҐРІНПОЙНТ. Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться дня 14. падолиста, точно о год. 7.30 вечером, на гали під ч. 106 Clay St. Взиваеться всіх членів, щоби кождий прибув і вирівнав вкладку до Товариства і до У. Н. Союза; незаплативший член буде суспендований, бо товариство не буде за нікого до Союза патлити. Також повідомляється, що всі місячні збори будуть на далі відбуватися на висше поданій гали. Проситься поприводити нових кандидатів до Тов. і У. Н. Союза. — М. Федас, предс.; В. Сенишин, секр.

ВЕСТ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Згода, від. 62, повідомляє, що річний мітинґ відбудеся дня 15. падолиста, в неділю о годині 3-ій пополудни під ч. 6177 Гленмор Евню. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих прибути на сей мітинґ. Будесь вибирали новий уряд на рік 1925. Також пригадується членам, щоби вирівнали свої залеглости, бо в спротивнім разі будеся поступати після статута. Неявившийся член підлягає карі. — К. Кропивницький, предс.; О. Турінець, секр.



## ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.